

Naturskyddsföreningen
Nacka

Boo Miljö- och Naturvänner

Sweco Sverige AB
Johnny Carlberg
Box 34044
100 26 Stockholm
johnny.carlberg@sweco.se

2021-05-17

Yttrande över samråd för Tollare.

Undersöknings- och avgränsningssamråd enligt miljöbalken för planerade nya 132 kV markkablar, vid Tollare i Nacka kommun, Stockholms län.

Naturskyddsföreningen i Nacka och Boo Miljö- och Naturvänner har tagit del av samråds-handlingarna. Föreningarna svarade på första samrådet 2015-12-04. Inga nya uppgifter har tillkommit i detta samråd som föranleder ändrad hållning från vår sida. Vi upprepar därför våra synpunkter från tidigare yttrande.

Bakgrund

Cirka 640 m luftledning går idag från Sockenvägen genom Tollare naturreservat ner mot Lännerstasundet. Delar av kraftledningen går igenom planområdena för Tollarehöjden och Tollare strand. Söderut fortsätter de luftburna ledningarna över Mårtens holme och vidare över Lännerstasundet mot Saltsjöbaden. Norrut fortsätter ledningarna genom naturreservatet och vidare över Värmdöleden.

Medvetenheten om att frågan om kraftledningarnas sträckning måste lösas, har funnits med i hela planläggningen av Tollare. Ända sedan samrådsversionen *Detaljplaneprogram för Tollare 2005-05-23* innefattade planläggningen förslag till byggande i delar av den befintliga kraftledningsgatan. I programmet på s 38 sägs ”NCC och Vattenfall utreder möjligheterna att på sträckan från södra Lännerstasundet till norr om Sockenvägen ersätta befintlig kraftledning med en markförlagd kabel. Kabeln avses huvudsakligen placeras i vägmark. Vid nedläggning av kabeln begränsas magnetfältens påverkan på omgivningen. Riktvärdet 0,4 mikrotessa kräver en viss byggnadsfri zon kring kabeln, som är beroende av dess belastning.

Följande bör studeras i det fortsatta planarbetet

- Vid utformning av bebyggelsens placering ska hänsyn tas till ev. kraftledningar alternativt markförlagda kablar.”

I såväl samråd som utställningar av de berörda detaljplanerna för Tollarehöjden respektive Tollare strand har byggande i befintlig kraftledningsgata fortsatt föreslagits. Bägge detalj-

planerna har antagits av Nacka kommun och vunnit laga kraft utan att kraftledningarnas sträckning lösts. Viss byggnation i detaljplanerna är villkorad med att ledningarna markförläggas. Även Tollare naturreservat har antagits, med föreskriften A11. om förbud *att anlägga ny ledning i mark, vatten eller luft. Befintliga luftledningar får dock markförläggas.* Nacka kommun har skjutit denna intressekonflikt på framtiden. De har underlåtit att lösa konflikten under planprocessens gång, vilket hade underlättat för alla parter och också gett förutsättningar för andra bättre lösningar.

Först i mars 2014 ansöker Vattenfall på uppdrag av NCC, som då bygger i Tollare, om dispens hos Nacka kommun från reservatsföreskrifterna för *Flytt av kraftledning längre in i naturreservatet*, dvs nyanläggning av ny ledningsgata med luftburna ledningar. Naturreservatsnämnden avslår 2014-12-03 Vattenfalls ansökan och kommunen uppmanar Vattenfall att fokusera på alternativa lösningar som nedgrävning i befintlig ledningsgata eller borring.

Efter första samrådet 2015 genomförs ett kompletterande samråd hösten 2016 och under hösten 2017 skrivs en miljökonsekvensbeskrivning, MKB, som bilaga till den koncessionsansökan som Vattenfall inger till Energimarknadsinspektionen för prövning av ärendet.

Alternativet med borring genom berget visar sig dock på grund av bergets kvalitet vara en kostsam metod och förkastas. Anledningen till detta samråd 2021-05-17 är en delvis ny sträckning och ändrad teknisk lösning.

Alternativredovisning

I tidigare samrådsunderlag 2015 och 2016 redovisades olika alternativa sträckningar, den informationen saknas i detta samråd. Eftersom allt tidigare material är borttaget från Vattenfalls hemsida, så hade det varit bra om samrådsunderlaget hade gett en bakgrund i diskussionen kring olika alternativ.

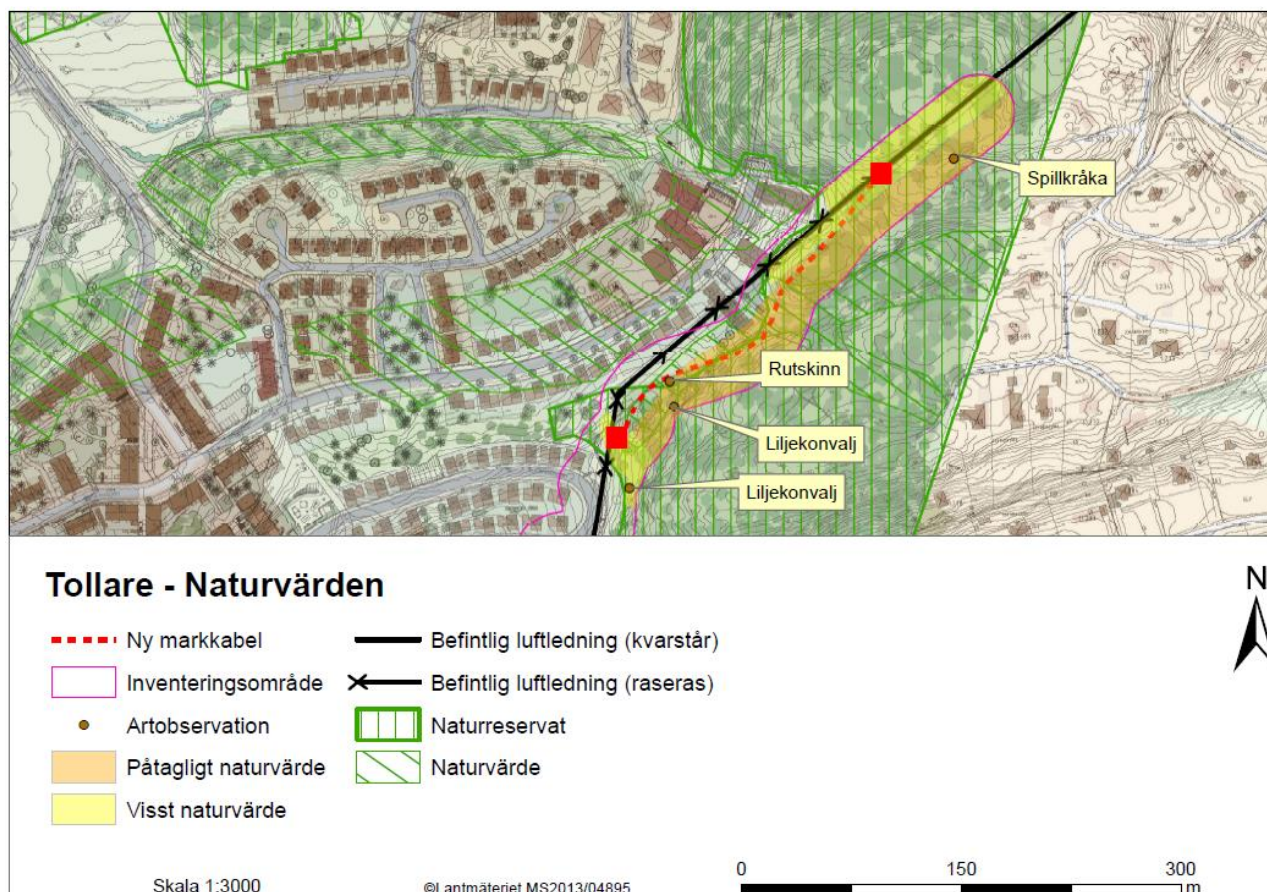
Det alternativ vi föreningar framförde i samrådet 2015 har inte prövats. Vi anser, att det är viktigt att ta ett helhetsgrepp vad gäller lösning av ledningarnas sträckning i den smala delen av naturreservatet, som börjar vid Sockenvägen och går ner till Lännerstasundet. Det kommer att bli utsikt och viktigt rekreationsområde för alla, som idag bor öster därom och alla nyinflyttade, som kommer att bo väster därom. Vi anser, att en markförläggning av ledningarna måste göras i hela det aktuella naturreservatsområdet, helst med fortsättning av kabel i vattnet, så att luftledningsstolparna på branten i Tollare Strand och på Mårtens holme försvinner. Som sträckning av markkabeln föreslår vi befintlig ledningsgata från Sockenvägen med rak fortsättning söderut parallellt med naturreservatsgränsen. Detta ger minsta intrång och ger ett orört naturområde helt utan luftledningar med bäcken kvar som öppet vattendrag. Tillgängligheten kan lösas genom anslutande villagator i öster.

Vid markförläggning av kraftledningar norr om Orminge går Nacka kommun in i finansieringen med motiveringen att inkomster från de föreslagna exploateringsområdena täcker utgifterna. I fallet med Tollare vore det rimligt att Nacka kommun delfinansierade en markförläggning i hela denna del av naturreservatet.

Vi förutsätter att samtliga alternativ redovisas i den MKB som Vattenfall lämnar in i ny koncessionsansökan.

Nygjord naturvärdesinventering inte med i samrådet

I samrådshandlingarna refereras till en nygjord naturvärdesinventering, men denna har inte bilagts samrådet, varför föreslagen ny sträckning med ny teknik inte kan kommenteras utifrån ny inventering. Vi har efterfrågat inventeringen, men endast fått en sammanställd kartbild med artfynd, se karta 1.

Karta 1. Kompletterande underlag till samrådet med uppgifter från ny naturvärdesinventering.

Tollareområdet har inventerats tidigare, av Pro Natura 2007 - 2008 och Skogsstyrelsen 2009. Skogsstyrelsen har registrerat ett naturvärdesobjekt i en del av det nu aktuella området. Skogsstyrelsens naturvärdesobjekt motsvaras ungefär av påtagligt naturvärde enligt standarden för Naturvärdesinventeringar, SS 199000:2014. Naturvärdesobjektet redovisas på kartan ovan som Naturvärde. Skogsstyrelsen och den nu gjorda men ej redovisade NVI:n verkar samstämmiga i naturvärdesbedömningen men Pro Naturas inventering redovisar högt naturvärde i den södra delen av nu aktuellt område. Bland annat påtalar Pro Natura att det finns ett vattendrag i området. I inventeringsrapporten står det rännil. Vi har i tidigare samråd om kraftledningen påtalat att det finns ett vattendrag i området men vi ser inte att förekomst av naturligt vattendrag nämns i samrådshandlingarna.

Att olika inventeringar kommer fram till olika naturvärdesklassningar är inte helt ovanligt. Pro Naturas inventering gjordes också innan det fanns en standardmetodik för

naturvärdesinventeringar. Men Pro Naturas bedömningsgrunder skiljer sig inte från det som förordas i NVI-metodiken. Anledningen till att man i den nygjorda NVI:n gör en annan bedömning än Pro Natura kan vi inte ens spekulera om då vi inte har fått tillgång till NVI:n.

Stor påverkan på naturmiljön

I samrådshandlingen anges att arbetsområdets bredd till ca 20 meter längs med hela kabelsträckningen och att den befintliga skogsgatan kommer att behöva breddas något vid de nya stolpplatserna. I samrådshandlingen uppges att "farliga" träd i skogsgatans sidoområden vid kabelstolparna ska avverkas. Det rör sig förmodligen om döda träd eller försvagade döende träd. Just sådana träd som är viktiga för den biologiska mångfalden. Om projektet genomförs förutsätter vi att avverkade träd lämnas som död ved i naturreservatet men vi vill påpeka att det är skillnad på stående och liggande död ved där det ena inte rakt av kan ersätta det andra. Lägg till detta att man på en sträcka av 100 meter kommer att behöva spränga bort berget så blir påverkan på naturmiljön betydande.

Kabelalternativet förutsätter dessutom kulvertering av den befintliga bäcken, något som inte tas upp i samrådshandlingen.

I kabelalternativet kvarstår delar av de luftburna ledningarna från Sockenvägen och söderut liksom från branten vid Tollare strand till Mårtens holme och vidare. Kabelalternativet försämrar ytterligare i ett redan uppsplittrat Tollare naturreservat.

Påverkan under anläggningsskedet behöver redovisas liksom under driften. Behövs en större markåtkomst i anläggningsskedet eller kan man hålla sig inom det som redovisats?

Föreslaget alternativ fortsatt i strid mot föreskrifterna i naturreservatet

Naturreservatsnämnden avslog 2014-12-03 Vattenfalls ansökan om dispens från föreskrifterna för naturreservatet med motiveringen att *"en flytt av ledning skulle vara ett allt för stort ingrepp i naturreservatets naturvärden, rekreativvärden och landskapsbild. Nämnden uppmanar därför vattenfall att fokusera på alternativa lösningar som finns till hands. Nedgrävning i befintlig ledningsgata eller borrhning."*

Det nu aktuella förslaget till ny sträckning ligger fortfarande på reservatsmark och påverkan på naturmiljön blir omfattande. Utifrån Naturreservatsnämndens resonemang ovan har vi svårt att se att dispens kommer att kunna ges för det nu aktuella projektet.

Ekologisk kompensation krävs

Enligt miljöbalken 7 kap 7 § får dispens från naturreservatsföreskrifter bara lämnas om särskilda skäl föreligger. Beslut om dispens får enligt bestämmelsen meddelas endast om intrånget i naturvärdet kompenseras i skälig utsträckning på naturreservatet eller på något annat område. Det åligger verksamhetsutövaren att ta fram förslag till kompensation. Enligt Naturvårdsverket kan skötselåtgärder enligt naturreservatets skötselplan inte anses som kompensation för dispens. Vidare menar Naturvårdsverket att kompensation i första hand bör ske genom att miljövärden återställs i stället för de förlorade. Om det inte är möjligt att på

detta sätt gottgöra ett ingrepp bör verksamhetsutövarens ansvar vara att medverka till områdesskydd för ett område av liknande typ som det exploaterade.¹

Vi saknar resonemang om kompensationsåtgärder i samrådsunderlaget men förutsätter att detta kommer att redovisas senare i tillståndsansökan. Oavsett vilket alternativ som väljs måste den skada som ingreppet ger i naturreservatet kompenseras på ett relevant sätt i förhållande till de miljöer som skadas.

Sammanfattning

- **Samrådets kabelalternativ saknar helheltsgrepp.**
- **Alternativet tar alltför mycket orörd naturreservatsmark i anspråk.**
- **Alternativet förutsätter kulvertering av befintlig bäck.**
- **Andra alternativ måste redovisas.**
- **Hela ledningssträckan från Sockenvägen bör markförläggas.**
- **Vi föreslår markförläggning av kabel längs östra naturreservatsgränsen.**
- **Ekologisk kompensation krävs för intrånget i naturreservatet.**

Kerstin Lundén

ordf Boo Miljö- och Naturvänner
kerstin.lunden.natur@gmail.com

Ronny Fors

ordf Naturskyddsföreningen i Nacka
ronny.fors@naturskyddsforeningen.se

¹ <http://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledning/Vagledning/Ovriga-vagledning/Ekologisk-kompensation/#>